

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Är det värt det?

En kvalitativ studie om polisens upplevelser av hot och våld

KURS: Examensarbete i psykologi, 15 hp

PROGRAM: Personalprogrammet

FÖRFATTARE: Angelica Gustavsson, Lovisa Freberg

EXAMINATOR: Roland S. Persson

TERMIN: VT2018

Abstrakt

Studiens syfte var att undersöka hur svenska poliser upplevde att hot och våld i tjänst påverkade dem. Ett bekvämlighets- och snöbollsurval applicerades, vilket resulterade i tolv respondenter ($n=12$) där fördelningen var fyra kvinnor och åtta män mellan 30-65 år, från sex olika län. Vid datainsamlingen användes semistrukturerade intervjuer, därefter utfördes en tematisk analys som resulterade i olika tema. Resultatet visade att samtliga poliser upplevde såväl fysiska som psykologiska konsekvenser av hot och våld. Vidare visade resultaten att större delen av respondenterna ansåg sig som underbetalda och ouppskattade i relation till vad de får utstå i tjänsten. Sammantaget var frustration till följd av hot och våld genomgående i alla intervjuerna och majoriteten diskuterade värdet i arbetet, vilket möjligen kan tolkas som en diskrepans i de förberedelser som polisutbildningen erbjuder och vad tjänsten faktiskt sedan innebär.

Sökord: hot, våld, utfall, konsekvenser, polis, påverkan, arbets- och organisationspsykologi

Inledning

Arbetsrelaterat hot och våld är ett allvarligt arbetsmiljöproblem i dagens samhälle (Arbetsmiljöverket, 2017) och definieras som ett beteende hos en individ, inom eller utom organisationen, där avsikten är att psykiskt eller fysiskt skada en anställd (Schat & Kelloway, 2000). Enligt författarna berörs inte endast den individ som upplever hot och/eller våld, utan även medarbetare tenderar att påverkas negativt. De former av hot och våld vilket arbetstagare löper risk att utsättas för förväntas ha negativa effekter, alltifrån mindre skador som blåmärken eller sår, till svåra psykiska besvär eller dödsfall (Leino, Selin, Summala & Virtanen, 2011). På grund av hot och våld har arbetsplatsolyckor och sjukskrivningar ökat sedan år 2010. Åren 2012 – 2016 anmäldes 11 432 fall till Arbetsmiljöverket, varav 6% resulterade i dödsfall (Arbetsmiljöverket, 2017). Det är svårt att undvika arbetsrelaterat hot och våld inom organisationer där det förväntas vara en del av yrkesutövningen, exempelvis inom polis, militär och vaktbolag. Organisationer av det här slaget ska således arrangera arbetet förebyggande för att kunna hantera förekomsten av hot och våld (AFS 1993:2).

Inom poliskåren utsätts idag 40% av poliserna för hot och/eller våld, vidare upplever 69% att hot och våld har ökat de senaste två åren (Polisförbundet, 2017). Den mest utsatta gruppen är de som arbetar i ingripandeverksamhet, det vill säga utryckningspoliser som har för avsikt att hjälpa människor i nöd (Polisförbundet, 2017). Polisens främsta funktion är att arbeta för att upprätthålla demokrati och säkerhet i samhället. Polisens åliggande innebär således att värna om individer och deras rättigheter samt att förhindra och uppdaga brott. Med tanke på polisens betydelsefulla funktion i samhället är det viktigt att upprätthålla polisens hälsa och välbefinnande (Svedberg & Alexanderson, 2012). År 2006 genomförde riksdagen ett försök att avlasta utsattheten i arbetet genom att införa handledning för att minska negativa utfall. Dock genomfördes aldrig satsningen på grund av otillräckliga ekonomiska resurser. Förslaget har lyfts fram vid flera tillfällen, först i mars år 2016 kom den nya föreskriften

(Polisförbundet, 2017), vilken löd enligt följande: ”Arbetsgivaren ska vidta åtgärder för att motverka att arbetsuppgifter och arbetssituationer som är starkt psykiskt påfrestande leder till ohälsa hos arbetstagarna” (AFS 2015:4, 11 §). Det unika i polisens arbete är att de inte alltid kan undvika hotfulla och våldsamma situationer (Leino, Selin, Summala & Virtanen, 2011), därför är det viktigt att det finns lagar som ökar deras trygghet. Vidare är straffbestämmelserna för hot och våld mot poliser vaga, regeringen tillsatte därför år 2016 en utredning för att undersöka huruvida straffbestämmelserna bör förnyas. Förslaget förväntas redovisas först i juni år 2018 av riksåklagaren (Polisförbundet, 2017). År 2016 reducerades även kraven för att bli polis. Framförallt justerades begåvningsstestet som ingår i antagningen till polisutbildningen, vilket bedömer en individs kognitiva förmåga att kunna utföra de teoretiska delarna i utbildningen. Testets godkännandegrad sänktes från fyra till tre på en niogradig skala, vilket fortsatt klassificeras som normalbegåvning (Polisen, 2018).

För att bli antagen till polisutbildningen och sedermera till polisyrket krävs, utöver ett godkänt begåvningsstest, även godkända resultat i ytterligare psykologiska och fysiska test. Det psykologiska testet består av en intervju där egenskaper som förmågan att hantera motgångar, kränkningar, samt hotfulla och stressfulla situationer bedöms. Det fysiska testet består av ett konditions- och styrketest (Polisen, 2018; Rekryteringsmyndigheten, 2016). De som sedan antas till utbildningen genomgår mentala och fysiska förberedelser såsom att bemöta hot och våld utifrån kunskap om fysiska tekniker, skaderisker och hantering av skyddsutrustning (Polisförbundet, 2017). Således förväntas de som anställs till polisyrket redan inledningsvis vara kapabla att hantera hot och våld.

Med detta i beaktande är studiens huvudsakliga frågeställning: Hur upplever poliser i Sverige att hot och våld i tjänst påverkar dem?

Definition av begrepp

Arbetsrelaterat hot och våld förekommer i olika former beroende på vilken yrkesgrupp som studeras (Göransson, Näswall & Sverke, 2011). I följande studie innefattar hot verbala och icke-verbala uttryck medan våld innefattar fysiska handlingar. Vidare förekommer hot direkt och indirekt (Steffgen, 2008).

Verbala hot är muntlig kommunikation där syftet är att negativt påverka människors välbefinnande. Dessa negativa uttalanden framträder exempelvis i form av förolämpningar eller skrik (Guay, Goncalves & Jarvis, 2014). Icke-verbala hot uttrycks vanligen i budskap genom kroppsspråk, som ansiktsuttryck och gester, samt genom symboler och i skrift. Denna form tenderar upplevas mindre hotfullt än ett verbalt hot men har på lång sikt visats leda till negativ känslomässig påverkan (Neuman & Baron, 1998). Sedan början av 2000-talet har en ny form av icke-verbalt hot uppdagats, detta i samband med internets framfart då det handskrivna brevs funktion i stor utsträckning ersattes av mejl (Schoeneman-Morris, Scalora, Chang, Zimmerman & Garner, 2007).

Våld är en form av aggression och definieras som ett beteende vilket avser att fysiskt skada eller har för avsikt att fysiskt skada. Det uttrycks vanligen i form av överfall (knuffa, sparka, slå eller kasta objekt mot individ) eller direkt konfrontering med vapen alternativt improviserat vapen. Extrema former av våld innebär mord eller dråp (Geck, Grimbos, Siu, Klassen & Seto, 2017; Neuman & Baron, 1998). Pajón och Walsh (2017) genomförde en studie på hur svenska invånare definierar våld. De menade att det är viktigt för forskare att förstå invånarnas syn, då länder och dess kultur påverkar synsättet. Resultatet från studien visade att våld, enligt 90% av deltagarna, ansågs vara en omedelbar handling där den fysiska kraften är framträdande. Slag var en genomgående benämning i beskrivningen av våld.

Utsattheten för hot och våld utgörs av olika faktorer där de som arbetar i en allmän och varierande kontext samt under tidig morgon eller sen kväll och natt, i högre grad tenderar att

vara utsatta. Likaså de som arbetar i områden belastade av hög kriminalitet (Budd, Arvey & Lawless, 1996; Santos, Leather, Dunn & Zarola, 2009). Individer som lider av psykisk ohälsa, missbrukar olika substanser, har beteende störningar, en ogynnsam uppväxtmiljö eller en historia av kriminalitet är mer benägna att utföra hot och våld (Beck & Schouten, 2000; Geck et al., 2017).

Det svenska polisväsendet skiljer mellan inre och yttre tjänst. I studien syftar inre tjänst till arbete som bedrivs inom Polismyndighetens lokaler och som till stor del består av utredningsarbete, reception- och vakttjänstgöring eller arrestantbevakning. Vidare syftar yttre tjänst till operativt arbete, händelsestyrda (exempelvis uttryckning av inkomna larm) eller planlagda aktiviteter (exempelvis trafikkontroller, övervakning av visst område). Yttre verksamhet bedrivs i huvudsak av uniformerad personal.

Teoretisk bakgrund

Studier har visat att hot och våld från allmänheten tenderar att ha negativa effekter på poliser (Santos et al., 2009). Många av de skador och sjukdomar som poliser ådrar sig är vanligen ett resultat av arbetsrelaterat hot och våld, något som kan vara livsomvälvande (Svedberg & Alexanderson, 2012). Ett flertal studier undersökte polisens påverkan där resultaten visade varierande utfall. I följande avsnitt presenteras konsekvenser och utfall av hot och våld utifrån psykologiska, fysiska samt utfall vilka påverkar familjen. Dessutom presenteras motverkande åtgärder för konsekvenserna och utfallen.

Psykologiska konsekvenser

Utsattheten för hot och våld hos poliser har visats vara associerat med stress, där ramen för stress delas in i tre kategorier; stressfaktorer, psykisk stress samt utfall av stress. Stressfaktorer är objektiva miljöegenskaper alternativt händelser på arbetsplatsen, följt av den psykiska stressen som är individens subjektiva upplevelse av stressfaktorerna vilka i sin tur

tenderar att leda till negativ påverkan fysiskt och psykologiskt (Manzoni & Eisner, 2006). En studie av Violanti och Aron (1995) genomfördes på amerikanska poliser gällande vilka stressfaktorer som var mest centrala i tjänsten. Studien visade att fyra av de tio främsta stressfaktorerna var en konsekvens av våld, där den första var att tvingas ta livet av en individ, följt av att bevittna en medarbetares död, bli överfallen samt användning av våld. Liknande studier genomfördes, där utfallen gav nästintill identiska resultat (Sewell, 1983; Spielberg, Westberry, Grier & Greefield, 1981). Studien av Sewell (1983) visade däremot att den högst rankade stressfaktorn var att bevittna en medarbetares död.

Studien av Manzoni och Eisner (2006) redogör för arbetsrelaterad stress, vilken genereras ur den dagliga verksamheten som innefattar våld, tidspress och ansvar. Studien synliggjorde även att poliser som frekvent är utsatta har en benägenhet att vara känslomässigt utmattade. Det visades påverka arbetstillfredsställelsen och engagemanget negativt samt skänka ökad risk för utbrändhet. Ytterligare en studie, utförd på tyska polisen, fann ett samband mellan våld och stress, vilket hade en påverkan på polisernas förmåga att agera och ta beslut (Ellrich & Baier, 2016). Båda studierna visade att de nämnda konsekvenserna ökar risken för att bli utsatt för våld igen. Polisens ständiga exponering av hot och våld utgör risk för en kronisk stress, vilket innebär att trauman frekvent upprepas under karriären (Andersen & Papazoglou, 2014).

Att uppleva stress, i form av rädslan att utsättas för hot och/eller våld, kan innebära negativa påföljder på den psykiska hälsan (Steffgen, 2008). När en polis känslomässiga tillstånd skiljer från det normala, ökar risken för ångest eller andra depressiva symptom. Dessutom tenderar hot och våld skapa ångest över framtiden då en polis dödlighet i yrket realiseras. Det är därför inte ovanligt att de som lider av ångest skapar en inneboende rädsla för att bli utsatt igen, speciellt då vapen förekommer. Främst två rädslor inom polisen belystes; att få avslag i rätten samt en rädsla att framstå som svag genom psykiska symptom

(Dang, Denis, Gahide, Chariot & Lefèvre, 2016; Leino, Selin, Summala & Virtanen, 2011). Ett sätt för poliser att hantera rädsla och ångest, i en hotfull alternativt våldsam situation, är att frambringa tanken av att ”Just jag kommer inte bli utsatt igen”. Uttrycket och dess innebörd tenderar att leda till negativa konsekvenser för självbilden (Anderson & Bauer, 1987; Reiser & Geiger, 1984). Vidare menade författarna att vara offer för hot och våld fördärvar och ödelägger den illusion en polis har av kontroll och osårbarhet, vilket ökar risken för depressiva symptom. Nyutexaminerade poliser tenderar att utveckla försvarsmekanismer och attityder, exempelvis genom att överdriva sina förmågor, för att skydda sig mentalt och fysiskt mot hotfulla och våldsamma situationer. Flertalet studier benämner dessa beteenden och attityder som att framstå som macho inför samhället samt bland medarbetare. I en brottsbekämpande miljö bygger behovet av att framstå som stark för andra och för sig själv på en underliggande osäkerhet, vilket gör det svårare för dem att hantera situationer offentligt och ökar risken för återkommande hot och våld. Att leva med en känslomässig förnekelse riskerar vara skadligt för jaget, genom blockering av det affektiva uttrycket (Anderson & Bauer, 1987; Lennings, 1997; Reiser & Geiger, 1984; Santos et al., 2009).

Utöver den negativa påverkan på självbilden identifierades hur ett posttraumatiskt stressyndrom, till följd av hot och våld, utvecklas över tid. De omedelbara reaktionerna efter en traumatisk händelse kan upplevas som chock, förvirring, samt ett förnekande av uppkomna känslor. Efter en tid tenderar poliser att ifrågasätta sina handlingar. Dessa tankar tenderar således utvecklas till andra psykiska symptom som medför mardrömmar, ångestattacker, sömnrubbingar, skuld, försämrat självförtroende och hjälplöshet (Anderson & Bauer, 1987; Ellrich & Baier, 2017). I tillägg belyses även ”flashback” som ett symptom, vilket vanligtvis uppstår då individen är vaken som en återspeglning av situationen och de känslor den gav. Som eventuella utfall av detta blir en individ upprörd, skakad, rädd eller ledsen (Gross, 1992). Däremot är alla reaktioner inte direkt framträdande, ibland uppkommer symptom först efter

en månad till uppemot flera år. Om poliser inte får den hjälp som behövs är risken att posttraumatiska stressyndrom utvecklas och fortskrider en längre period. Symptomen tenderar att förvärras då intentionen från förövaren är att bragda polisen om livet, när vapen eller andra farliga föremål är inblandade samt när polisen tvingas döda någon i tjänst (Anderson & Bauer, 1987; Reiser & Geiger, 1984).

Hot och våld tenderar medföra att poliser inte bemästrar vara på arbetet följande dag/dagar, vid allvarliga överfall tenderar poliser att vara sjukfrånvarande över två månader. Kvinnor tenderar i större utsträckning att vara sjukfrånvarande, vilket även visats gälla inom den svenska polisen (Svedberg & Alexanderson, 2012). Vidare identifierade författarna ett samband mellan svenska polisens exponering av hotfulla och våldsamma situationer och deras sjukfrånvaro, vilket påverkar polisorganisationen och kvaliteten av polisarbetet.

Fysiska utfall

Litteraturen är konsekvent gällande att psykologiska konsekvenser tenderar att leda till fysiska konsekvenser. Reiser och Geiger (1984) identifierade att polisens medvetande vanligtvis påverkas vid en pågående hotfull eller våldsam situation, där reaktionen framträtt genom ett stresspåslag där främst synen, hörseln, känseln och tidsuppfattningen påverkas. Synen förändras genom ett tunnelseende där omgivningen inte uppfattas. Hörseln påverkas genom en förvrängning av verkligheten där ljud omkring inte förnimmas och realiserar, såsom skott från medarbetare och egen ammunition. Känseln påverkas genom adrenalinpåslag med ökad andning och puls, samt påverkas tidsuppfattningen där sekunder uppfattas som minuter. Dessa faktorer tenderar att generera en effekt av dissociation, vilket innebär att en individ avskärmas från upplevelsen.

Enligt den tidigare presenterade tyska studien, visade våld orsaka skador främst på händer och armar, även skador i ansikte, nacke och resterande delar av överkroppen (Ellrich & Baier, 2016). I tillägg undersökte Brandl och Strohshine (2003) vilka former av fysiska utfall

som var mest frekventa hos den amerikanska polisen, det konstaterades vara blåmärken, sår och stukningar. Vidare ådrog sig endast en liten andel poliser brutna ben, skottskador, infektionssjukdomar samt bitmärken. En liknande studie genomfördes på den franska polisen, där somatiska störningar som huvudvärk, muskelvärk, magproblem och trötthet var särskilt förekommande som indirekta utfall av våld (Dang et al., 2016).

Hotfulla och våldsamma situationer kan innebära att poliser löper högre risk att drabbas av högt blodtryck och drogmissbruk (Manzoni & Eisner, 2006). I Finland utfördes en studie om huruvida poliser utsatta av hot och våld tenderar att öka sin alkoholkonsumtion, där det framgick att 5% av de 1734 deltagande poliserna hade ökat sin alkoholkonsumtion (Leino, Eskelinen, Summala & Virtanen, 2011).

Utfall som påverkar familjen

Poliser som varit utsatta för hot och våld upplevde att deras sociala relationer blev påverkade, särskilt relationerna till familjemedlemmar (Ellrich & Baier, 2016). Anderson och Bauer (1987) belyser problematiken om och i så fall hur poliser upplever att arbetet påverkar relationen med deras partner. Då poliser arbetar under tystnadsplikt uppstår en brist i kommunikationen, där poliser istället ventilerar till medarbetare. Utifrån partnern skulle det kunna upplevas som påfrestande då medarbetare är mer införstådda i vederbörandes liv, vilket visat leda till skilsmässor. Utöver klarlägger Reiser och Geiger (1984) att den sexuella relationen med en partner påverkas, då den sexuella driften minskar. Poliser tenderar även att känna skuld då de på grund av yrkesrollen utsätter familjen för fara, exempelvis genom verbala hot från förövaren gentemot den vederbörandes familj.

Motverkande åtgärder

Lipscomb och medarbetare (2002) belyser metoder som appliceras då en organisation och dess personal är särskilt utsatta för hot och våld. Dessa metoder tenderar att vara förebyggande och syftar till att förbättra hälsan och produktiviteten då en anställd varit utsatt.

En förebyggande åtgärd är att analysera arbetsmiljön för att sedan bedöma och motverka riskerna. Säkerhetsbehovet var den framträdande faktorn gällande att upprätthålla arbetstillfredsställelsen (Van Maanen, 1975). Utöver detta bör en organisation lägga fokus på individen och att denne ska uppleva en hög kontroll, vilket bidrar till färre negativa konsekvenser (Driscoll, Worthington & Hurrell, 1995). I en hotfull och våldsam situation har poliser generellt inte någon kontroll över vad gärningsmannen har för intentioner, annat än över den egna kognitiva förberedelsen samt möjliga handlingsalternativ. Kontroll och kompetens erbjuds många gånger genom utveckling och utbildning, vilket medför att poliser enklare hanterar och bearbetar traumatiska händelser och därmed får lindrigare symptom (Ehlers & Clark, 2000).

Utifrån detta perspektiv utgör arenan för utbildning en viktig del i polisens förberedelser. Inför utbildningen är det viktigt att rekrytera individer med rätt erfarenheter och färdigheter för att mildra påverkan av hot och våld (Nykodym, Ariss, Partick & Holman, 2013). I kontrast menade Ellrich och Baier (2017) att poliser inte kan förberedas på den känslomässiga stressen som hotfulla och våldsamma situationer innebär. Även om förberedelser betraktas minska negativa utfall, har nästintill ingen studie visat antagandet empiriskt.

Redan i utbildningen etableras en stark subkultur, vilken benämns poliskultur. Kulturen har skapats genom de särskilda premisser som poliser arbetar under. Poliskulturens främsta funktionen är att känna trygghet till medarbetare då en polis blivit utsatt för stressfulla, livshotande eller utmanande situationer (Reiser & Geiger, 1984). De poliser som upplever stöd från medarbetare minskar risken för psykiska och fysiska symptom efter upplevelser av hot och våld. Dessutom har stöd från familjen varit en bidragande faktor till reducerade negativa konsekvenser (Andersen & Papazoglou, 2014). Vidare är poliser motvilliga till krissamtal och psykolog då poliskulturen generellt avskräcker att visa känslor.

Poliskulturen uppmuntrar istället poliser att inte reagera känslösamt på hotfulla och våldsamma situationer. Att öppet visa sina känslor tenderar gestalta en bild av svaghet, därför undviker somliga det av den anledningen (Andersen & Papazoglou, 2014; Leino, Eskelinen, Summala & Virtanen, 2011)

Syfte

Det finns förhållandevis lite forskning om svenska polisers påverkan av hot och våld, då forskare huvudsakligen studerat andra länder. En problematik med att applicera denna forskning på svenska poliser är att premisserna för yrket skiljs åt, såväl gällande utbildning som yrkesutövning (Lord, 1998). Vidare är polisen en arbetsgrupp med unika arbetsförhållanden. Till vår kännedom finns ingen kvalitativ forskning som undersöker polisers upplevelser av hot och våld. Syftet med studien var därför att undersöka hur poliser i Sverige upplever att hot och våld i tjänst påverkar dem.

Metod

Undersökningen utgick från kvalitativa intervjuer med ett semi-strukturerat angreppssätt. Vidare behandlas urvalet, som i studien berörde svenska poliser. Metodavsnittet berör områden som genomförande av datainsamlingsmetod och analysmetod med efterföljande analys. Slutligen redogör metoden för studiens etiska hänsynstaganden samt forskningskvalitet.

Metodval

För att besvara frågeställningen användes en kvalitativ metod. Ett sådant tillvägagångssätt tenderar att i större utsträckning fånga innebörden av ord och dess betydelse, dessutom ger den utrymme att vara mer öppen för oförutsedda upptäckter (Bryman, 1984; Bryman & Cramer, 2012). Syftet med metoden är att identifiera mönster i det som avses att

studeras, vidare är ett kriterium att fokusera på öppen och mångtydig empiri (Alvesson & Sköldberg, 2017; McCracken, 1988). Utifrån dessa aspekter skulle en kvalitativ metod bidra till mer djupgående förståelser, vilket i sin tur medför ett större underlag för undersökningens syfte. En kvalitativ metod var särskilt användbar på en socialt orienterad arbetsplats (Cleary, Horsfall & Hayter, 2014), något som blev av betydelse då syftet var att studera poliser.

Patton (2002) beskriver tre angreppssätt inom kvalitativ metod; intervjuer, observationer och granskning av dokument. I den aktuella studien, vilken berör *hur* någonting *påverkar* något annat, tillämpades kvalitativa intervjuer då känslor och tankar inte går att observera eller granska via dokument.

Urval

De deltagande i studien var svenska poliser i inre och yttre tjänst, där de som arbetade i inre tjänst hade tidigare erfarenheter av yttre tjänst. Urvalet utfördes genom ett bekvämlighets- och snöbollsurval. Bekvämlighetsurvalet innebär att den valda urvalsgruppen är lättillgänglig (Bryman, 2011), vilket applicerades i den aktuella studien genom en första kontakt med en närstående högt uppsatt polis. Kontakten var avgörande för att komma åt en sluten miljö som Polismyndigheten, då de till stor del arbetar under sekretess samt anses vara en sluten kultur. Bekvämlighetsurvalet bidrog med ett fåtal respondenter som via kontaktnät försåg studien med ytterligare respondenter, vilket Patton (2002) beskriver som en snöbollseffekt. De deltagande polisernas områdeschefer kontaktades via mejl (se Bilaga 1) och telefon, där de informerades med tidpunkt, plats och syfte. Respondenterna erbjöds kompensation i form av tillgång till forskningsrapporten, då det tenderar bidra till ökat deltagande (Bryman, 2011).

En faktor som togs i beaktande var vikten att få ett brett spann mellan ålder, könsfördelning och län. Totalt intervjuades 15 poliser varav ett bortfall på tre, till följd av att intervjuledarna ansåg att den erhållna informationen inte var användbar. De deltagande

polisernas åldrar sträckte mellan 30-65 år, med representation från sex län samt med en könsfördelning på fyra kvinnor och åtta män. För att upprätthålla anonymitet och särskilja respondenternas upplevelser benämns respondenterna vid nummer från 1-12. Vidare poängteras att namn som förekommer i citat är fiktiva.

Datainsamlingsmetod

Semistrukturerade intervjuer utgår vanligtvis från en intervjuguide (Wilson, 2013). Kallio och medarbetare (2016) utvecklade en femstegsprocess i utformandet av en sådan, där fyra av de fem stegen applicerades i den aktuella studien: (1) identifiera grunderna för tillämpandet av semistrukturerade intervjuer; (2) erhålla och tillämpa tidigare kunskaper; (3) formulera den preliminära semistrukturerade intervjuguiden; samt (5) presentera den fullständiga intervjuguiden. Steg fyra (bakgrundsintervju) uteslöts till följd av bristande lämplighet för det tidsintervall studien förfogade.

Första steget applicerades utifrån forskningsfrågan. När ett specifikt område studeras, som i detta fall hot och vålds påverkan, blir semistrukturerade intervjuer särskilt effektiva. De bygger på flexibilitet med en frihet att ställa frågor efter den aktuella situationen. Vidare ges respondenterna utrymme att tolka frågorna och därigenom beskriva sina upplevelser (Bryman, 2011). Andra steget innebär att skapa en ram för intervjun som ger omfattande och likvärdig förståelse för forskningsfrågan genom kritisk bedömning av tidigare kunskaper. Det tredje steget innebär att utforma intervjuguiden som har sin utgångspunkt i den teoretiska bakgrunden. Intervjuguiden bygger på en lista med frågor av strukturell och ostrukturell karaktär, som leder konversationen och genomförandet av intervjun (Kallio et al., 2016). Enligt Wilson (2013) är syftet att genom strukturerade frågor samla systematisk information från huvudfrågor gällande olika tema, medan ostrukturella frågor ger utrymme för intervjuledaren att ställa följdfrågor. Huvudfrågorna ställdes till samtliga respondenter och följde en progressiv och logisk ordning. Däremot var följdfrågorna spontana och beroende av

respondenternas utsagor, på så vis blev svaren mer levande och djupgående som en återspeglning av deras känslor. Då en intervju inleds med frågor av känd karaktär för respondenten, dock fortsatt centrala för studien, tenderar sinnesstämningen att avdramatiseras inför de mer känslolösa frågorna (Kallio et al., 2016). Detta visades vara användbart då de deltagande med tiden öppnade sig, det blev därför viktigt att visa hänsyn och omtanke när en fråga framfördes och med omsorg lyssna på svaret (McCracken, 1988). När ovanstående kriterier var uppfyllda ansågs intervjuguiden fullständig och användes som datainsamlingsmetod i studien (se Bilaga 2).

Genomförande. Vid planering inför intervjun var kontexten i åtanke. Ahrne och Svensson (2011) beskriver hur respondenterna påverkas av huruvida de vid intervjutillfället befinner sig på arbetsplatsen eller hemma, något som tenderar skapa en distinktion i svaren eftersom individer tenderar att framhäva sig utefter kontexten. I en arbetsrelaterad kontext framställer de sig som exempelvis en god medarbetare medan de i en hemmiljö har närmare till känslor och upplevs som mer personlig. Åtta intervjuer ägde rum på polisstationerna. Av de resterande var tre i respondenternas bostad samt en via telefon, då respondenten inte hade möjlighet att infinna sig på polisstationen. Telefonintervjuer skiljer inte utmärkande från den traditionella intervjun, utan tenderar istället att frambringa mer känslor från respondenterna då intervjuledarna inte är närvarande (Bryman, 2011). Vidare utfördes intervjuerna tillsammans för att i efterhand ha möjlighet att diskutera eventuellt skilda tolkningar, samt för att med två olika förhållningssätt ställa följdfrågor. Intervjuerna spelades in via appen "Röstmemon" på intervjuledarnas mobiltelefoner, vilka var placerade nära respondenten för att garantera en fungerande ljudupptagning. Fördelen med ljudinspelningen var att det blev möjligt att under intervjun ha full koncentration på intervjuns förlopp samt för att underlätta efterföljande transkribering och analys. Emellertid var författarna medvetna om risken att inspelningen hämmade respondenterna från att delge sanningsenliga berättelser. Längden för intervjuerna

varierade från 20 till 50 minuter, med en genomsnittslängd på 36 minuter beroende på respondenternas utsagor.

Vid intervjutillfället informerades respondenterna om upplägget på intervjun, att den innehåller övergripande frågor om studiens syfte. Vidare informerades de om att intervjuerna spelades in och till vilket ändamål, att de när som helst kunde avbryta intervjun, att intervjun transkriberas och att de i transkriberingen kommer återges som anonyma. I genomförandet av intervjun följde intervjuledarna den utformade intervjuguiden. Efter intervjun frågade intervjuledarna om lov att kontakta respondenterna igen för eventuella kompletteringar.

Analysmetod

Vid analys av intervjuerna användes en tematisk analys, vilket enligt Bryman (2011) innebär att studera *vad* personen som intervjuas säger och inte *hur*. Vidare menar Bryman (2011) i enighet med Braun och Clarke (2006) att en tematisk analys är särskilt användbar inom psykologi då den innebär att identifiera genomgående tema och mönster. Ytterligare en fördel är flexibiliteten då den frambringar detaljerad data. Den tematiska analysen är en fri analysmetod då den är oberoende av teori och epistemologi. Dock tillämpas den vanligen på just dessa två tillvägagångssätt.

Braun och Clarke (2006) redogör för hur den tematiska analysen används och appliceras, där de beskriver att analysen inleds med att lära känna data genom att läsa transkriberingarna upprepade gånger. Vidare kodas respondenternas utsagor, vilket innebär att tolka data genom att belysa ett flertal idéer och intressen. Utifrån kodningen identifieras huvud- och andrahandstema som sedan granskas, definieras och namnges. Slutligen relateras de valda tema till forskningsfrågan och litteraturen, där analysen sedan presenteras i studien. En betydande del är att redogöra den komplexa data genom att övertyga läsaren om meriterna och validiteten. Analysen och dess formulering bör därför vara kortfattad, sammanhängande, logisk, icke-repetitiv och intressant.

Analys. En utgångspunkt för den tematiska analysen är att alla verbala data måste transkriberas, då den annars inte är applicerbar (Braun & Clarke, 2006). Enligt Bryman (2011) utförs detta för att forskare ska kunna analysera innehållet i efterhand. Han menar att inspelningen stärker minnet samt undviker omedvetna tolkningar som kan uppstå vid intervjutillfället. Den insamlade data transkriberades på skilda håll för att sedan skifta utskrivningarna för granskning och komplettering, vilket ansågs bidra med ökad objektivitet.

I enlighet med Braun och Clarke (2006) inleddes analysen med att bekanta sig med materialet genom aktiv läsning, vilken utfördes enskilt för att urskilja likheter och skillnader i tolkningarna av polisernas utsagor. Anteckningar noterades över vad som var intressant i materialet i förhållande till forskningsfrågan. Därefter kodas materialet ner i mindre delar som var meningsfulla för studiens syfte, utifrån sortering och kategorisering av koderna bildades sammanhängande grupperingar som sedan utvecklades till olika tema. Alla kodade data samlades under varje tema för att senare ha möjlighet att citera de deltagande poliserna i resultatet. Vidare granskades varje tema för att identifiera de som var enhetliga och skilda samt avlägsnades bristfälliga tema. Processen fungerade likt en cykel där förloppet repeterades. Därefter definierades och namngavs samtliga tema, vilka resulterade i: *Hot och våld*, *Fysiska utfall*, *Psykologiska konsekvenser*, *Utfall som påverkar familjen* samt *Reducering av utfall*. Psykologiska konsekvenser innehöll olika andrahandstema, vilka resulterade i: *Fokus i stunden*, *Rädsla*, *Psykisk påfrestning* samt *Intention att lämna*.

Etiska hänsynstaganden

Etiska hänsynstaganden togs i beaktande under hela studiens gång, främst de fyra kraven om information, samtycke, konfidentialitet och nyttjande (Bryman, 2011). Informationskravet applicerades genom att informera respondenterna om syftet med studien, utformningen av intervjun, tillämpningen av materialet samt deras möjlighet att avstå såväl intervjun som att bli inspelad. Syftet med studien informerades vid en första kontakt med

områdeschefen, medan respondenten informerades i samband med intervjun. Vidare tillgodosåg författarna att samtyckeskrauet uppfylldes genom ett godkännande av informationen från de deltagande poliserna. Samtycke uppnås genom att respektera respondenternas integritet (Sarvimäki, 1989). I förbindelse med samtyckeskrauet är kravet om att upprätthålla konfidentialitet i studien viktigt. Konfidentialitet innebär att inte sprida personuppgifter eller annat som kopplas till respondenterna i transkriberingen (Bryman, 2011). Därmed nämndes inte personliga uppgifter såsom namn, kön, polisstation, hemort, således ingenting som kunde identifiera eller koppla person till dess utsaga i transkriberingen och i studien, vilket är i linje med Personuppgiftslagen (SFS 1998:204). Vidare raderades ljudfilen efter avslutad transkribering och transkriberingarna bevarades oåtkomligt för obehöriga. Intervjuerna samt transkriberingen av intervjuerna användes endast i syfte för studien, vilket enligt Bryman (2011) innebär att upprätthålla nyttjandekravet.

Forskningskvalitet

Det går alltid att ifrågasätta huruvida en studie uppnår hög kvalitet eller inte (Ahrne & Svensson, 2011). För att belysa kvaliteten i den aktuella studien har Lincoln och Gubas (1985) principer antagits, vilka på engelska benämns ”credibility”, ”transferability”, ”dependability” och ”confirmability”. Emellertid presenteras de på svenska i enlighet med Bryman (2011).

Trovärdighet. Att vara sanningsenlig och redogöra för samtliga steg i processen, stärker trovärdigheten (Bryman, 2011). Studien presenterade och motiverade valda tillvägagångssätt i enlighet med förutbestämda riktlinjer. Ytterligare en aspekt för ökad trovärdighet var att tillgodose de fyra kraven om information, samtycke, konfidentialitet och nyttjande. Ett aktivt val i studien var att låta respondenten ta del av frågorna först vid intervjutillfället för att minska risken för genomtänkta svar.

Ytterligare en aspekt vilken bör tas i beaktande är vad Langemar (2008) beskriver som livsvärld, vilken berör hur vi i relation till omvärlden uppfattar oss själva. En individ tenderar att omedvetet rikta intresset från intentionen och sedermera tolkar verkligheten från detta avseende. Vid kvalitativa studier studeras, utöver individens livsvärld, även en grupp/organisations livsvärld. Därav bör poliskulturen uppmärksammas, en kultur som visat följa en kollektiv attityd gentemot de normer och strukturer som yrket medför (Karp & Stenmark, 2010). Poliskulturen beskrivs vidare som en socialt isolerad grupp, där kulturen framhäver en form av machomän där idealet är att vara tuff och känslomässigt stark (Granér, 2004). Detta skulle kunna ge negativa effekter vid undersökningar om huruvida poliser påverkas av hot och våld, då de inte vill upplevas som svaga. Därmed bör sanningsenligheten i respondentens svar tas i beaktande för att öka trovärdigheten i studien.

Överförbarhet. Kritiker av den kvalitativa metoden framhäver vanligen dess dysfunktion av överförbarhet, då det inte finns några specifika tekniker för att göra detta. Dock finns det andra sätt att nå överförbarhet, vilket Ahrne och Svensson (2011) beskriver som generaliseringsanspråk. Det skapas då en jämförelse med liknande studier genomförs, där likvärdiga resultat ökar överförbarheten i studien. För att möjliggöra det ska studien kunna appliceras i en annan kontext med liknande förutsättningar.

Pålitlighet. Om den aktuella studien är tillräckligt utförlig att en annan person skulle kunna använda samma tillvägagångssätt och uppnå samma resultat, har studien en hög pålitlighet (Bryman, 2011). Dock menar Alvehus (2013) att trots ovanstående aspekter, får sällan en intervju identiska svar vid ett andra tillfälle. I den aktuella studien tenderar pålitligheten brista då en reproduktion av den insamlade data blir problematisk, eftersom respondenterna arbetar i en social miljö där deras tillstånd är föränderligt. Utöver detta är transkriberingen ett sätt att uppnå ökad pålitlighet. För att ha möjlighet till detta bör det tekniska materialet, i form av ljudupptagning och transkribering, säkerställas. Att ha inspelade

och nedskrivna intervjuer är i många fall en avgörande faktor för ökad pålitlighet (Roberts & Priest, 2006).

Styrka och konfirmera. Då forskare omedvetet adderar egna erfarenheter och omdömen i tolkningen av analysen samt tenderar att utelämna information som är av betydelse för studien, bör ett kritiskt förhållningssätt till subjektiva tolkningar i analysen antas (Bryman, 2011). Ett sätt att hantera subjektiviteten var att enskilt analysera den insamlade data, dock med vetskap om att den subjektiva synen fortfarande existerar. Samma förhållningssätt togs i beaktande vid transkriberingen då författarna transkriberade hälften var för att sedan komplettera varandras transkriberingar. Vidare strävade studien mot en objektiv ansats genom att i intervjun ställa öppna frågor, samt vara uppmärksamma i responsen så att respondenterna inte påverkades. Ett ytterligare försök till att uppnå objektivitet med studien var att ha förkunskap gällande det område som studeras, då det skulle kunna bidra med en nyanserad bild av ämnet (Bryman, 2011).

Resultat

Hot och våld

Samtliga respondenter uppgav att de upplevt hot och våld i tjänst, där hot förekom i större utsträckning än våld. Majoriteten menade att verbala vidlyftiga hot sker dagligen och bidrog till att poliserna blev avtrubbade, vilket i sin tur innebar att de inte påverkades av den sortens hot. De beskrev vidare att denna form av hot vanligen utspelades i krogmiljöer, samt av psykiskt instabila och drogpåverkade personer. Vidare hävdade de även att vem som uttalar hot har betydelse huruvida de blir påverkade, där bland annat hot från gängkriminella eller andra med dokumenterat våldskapital skapade obehag:

Jag har blivit upprepat hotad. Ehhm, alltifrån direkta dödshot till hot om min familj, att de ska söka upp mig och även mer vidlyftiga hot som att 'ni ska få se' och ja mer förtäckta hot om man säger så. Det beror väldigt mycket på vem som uttalar hoten. Om man ser det till belastning vem individen i fråga är, har han någon möjlighet att genomföra det här hotet? Ehm, i vissa fall så är det obehagligt och i många fall så har det blivit en vana. (Respondent 4)

Respondenterna uppgav att få av hoten var förtäckta och kontrollerade, det visade sig dock att den form av hot haft större påverkan. De beskrev kontrollerat hot som då det sker med ögonkontakt samt då gärningsmannen har kännedom om vederbörande. Dessutom var de kontrollerade hoten indirekta, då förövaren hade vetskap om det straffrättsliga. Likväl bekräftade samtliga respondenter att hot riktat mot familj ansågs allvarligare och hade större påverkan än hot gentemot den egna personen:

[...] så tittade han på mig och så sa han 'du.. jag ska döda din familj polisfitta', sa han till mig, och tittade mig i ögonen liksom. Det är lite skillnad på att bli kallad saker själv, att de ska döda mig, för det kan man liksom hantera. Men det är lite, tycker jag lite... obehagligt när de börjar prata om ens familj och sådana saker, för någonstans vet man ju inte vad den personen är kapabel till. (Respondent 9)

Fåtal respondenter beskrev upplevelser i form av icke-verbala hot. Det gav uttryck i form av vandalisering, symboler, kroppsspråk och i skrift. Bland annat beskrev respondent 7 sin bil som raserad med ett hot inristat på huven:

Sen har jag även fått min bil sönderslagen, det är ju kopplat till tjänsten. Det stod FTP på huven, det står ju för 'fuck the police'. Det hade de ristat in. De hade hoppat på taket, hoppat på huven, sparkat in dörrar, rispat på dörrar och sen punkterat alla däcken och skrivit det där i huven.

Vidare erhöll respondent 6 tillsammans med sex andra poliser, genom polismyndigheten, ett hotbrev vilket löd enligt följande:

De här sju poliserna är fittor, de är horor och de förtjänar att dö. Lilla Didrik, han ska inte tro att han är så jävla viktig när han går omkring och försöker göra alla ungdomar nyktra. Och när de här har dött, då ska vi ge oss på deras barn.

Respondenterna uppgav att det mest frekventa våldet var våldsamt motstånd i form av slag och sparkar, vilket inte påverkade dem mer än i fysiska utfall. Något som enligt majoriteten ansågs vara påfrestande psykiskt var våld med tillhygge eftersom de upplevde att de kunde ha förlorat livet. Fyra respondenter beskrev sådana situationer, vilket respondent 12 uttryckte enligt följande: "Det starkaste och det tyngsta minnet av våld är att jag blev utsatt för ett mordförsök i tjänsten då jag blev huggen med kniv helt oprovocerat", respondent 10 uttryckte vidare "Jag vart ju attackerad av en man med yxa för några år sedan. Det slutade med att jag var tvungen att skjuta honom". Även respondent 3 har ett traumatiskt minne av våld: "Det värsta rent fysiskt som hänt mig är att jag blivit huggen med en sax i huvudet i tjänsten", slutligen uppgav respondent 6: "Så sitter han med armborstet riktat mot dörren 'den som kommer in den skjuter jag', och då är vår uppgift att vi ska hämta honom". Ytterligare upplevdes bespottning som den form av våld vilken gav störst konsekvenser i privatlivet. Två

poliser beskrev det som känslor av äckel och frustration, då risken för bestående sjukdomar som hiv- eller hepatitsmitta medförs.

Fysiska utfall

Våldssituationer uttrycktes medföra lättare fysiska skador såsom blåmärken eller ytliga sår enligt nio av tolv respondenter, varav fem beskrev utfall i form av djupa sår, benbrott, bitmärken, muskel- och hörselskador samt sömnsvårigheter. Somliga utfall gav endast konsekvenser inom den närmsta tiden där respondenternas rutiner och vardag blev lidande, andra uppgav en försämrad förmåga att bruka sin kropp som tidigare:

Sen är det att jag har börjat få ont i ryggen, det är det värsta ändå, att man blir påmind när man tränar och jag hjälpte en kompis att flytta i helgen och då kände jag liksom att, fan det gör ont i ryggen när jag bär flyttlådor, det har det inte gjort innan liksom. Så att... ja, sådana saker det kan bli lite så, vad sjutton det är liksom inte värt att jag ska gå runt och ha ont i ryggen bara för att jag försöker hjälpa människor att vara polis. (Respondent 12)

Samtliga intervjuade poliser återgav hotfulla och våldsamma situationer som direkta stresspåslag. Nästintill alla upplevde situationerna med ökat adrenalin och puls, med känslan av muntorrhet, svettningar och skakningar. Vidare utfall som direkta orsaker gällande situationen var påverkan på tidsuppfattningen, hörseln, synfältet och känslan:

Så det var först efteråt när man kände att stresspåslaget släppte att minnesfunktionerna var, allting hade blivit, jag visste inte vad klockan var den kunde vara 05:00 eller 12:00 på dagen, jag visste liksom inte alltså tiden hade flutit ut. Alltså det sträcker ju

sig över en timme i min värld. Men jag tror att det var sju minuter eller någonting.

(Respondent 4)

Vidare citerat respondent 10: ”Man var så fokuserad på uppgiften så man hade inte några känslor. Det var exempelvis 15 minusgrader den här natten, man frös inte. Man var helt fokuserad på det som var farligt.”

Psykologiska konsekvenser

Fokus i stunden. De som uttryckte att de upplevt hotfulla eller våldsamma situationer med ett stresspåslag redogjorde även för att de i stunden kunnat hantera situationen, då de var fokuserade på att lösa den på ett effektivt sätt. I dessa fall tenderade de enskilda konsekvenserna, såsom känslor och tankar gällande situationen, att komma i andra hand:

När man är mitt uppe i det då finns det inget utrymme för, utan då måste man liksom lösa uppgiften liksom så. Men efteråt känns det ungefär som att man skulle kunna vara ledig i 14 dagar för att, man är helt slut. (Respondent 6)

Vidare belyste respondenterna att om de slutar agera ökar risken för negativa utfall.

Respondent 8 beskrev hur självsäkerheten stärktes av hanteringen gällande hotfulla eller våldsamma situationer: ”Går det som det gjorde nu och det gick bra så stärks man av det i sin yrkesroll”.

Rädsla. Elva av tolv respondenter uppgav att de någon gång i sin yrkesroll som polis känt rädsla på grund av arbetet, då de insåg vilka förödande konsekvenser utfall av hot och våld kunde innebära. Två respondenter beskrev rädslan att möta en förövare på väg hem från arbetet, likaså valde de andra vägar då de känt sig iakttagna. Fem deltagande poliser redogjorde för hur de som ett utfall av hot och våld agerade med större misstänksamhet och

rädsla både privat och i tjänst, citerat samtliga fem respondenter: ”Jag tittar mig mer över axeln”. Vidare menade de att de spanar av områden och lokaler i större utsträckning än personer som inte är poliser. Minoriteten beskrev även rädsla att förövarna skulle ha vetskap om var de bor och söka upp dem:

Alltså jag tänker ju mig för mer i vardagen. En sådär paradox som man har tänkt är, till exempel att då den där skjutningen som hände mot kollegan i ***, så jag har alltid tänkt att vi bor på andra våningen, vi har tjocka tegelväggar... det är bra kulfång. Alltså en sån enkel, att vi bor på andra våningen, vi har sovrummet på tredje våningen, det är svårt att langa en handgranat dit upp. (Respondent 4)

[...] då känner man innan sådär fast det inte har hänt att ja nu måste vi låsa dörren och tänka på det och då blir man lite orolig. Även fast det inte har hänt än. Men det kan ju hända. Och då blev det ju att man tänker mer säkerhet, låsa dörrarna, vi kanske ska hitta en bra väg ut. (Respondent 1)

Ytterligare exempel då poliser känt rädsla var på ärenden som upplevdes obehagliga till följd av ett trauma, därmed hade en polis krav om att endast arbeta med kollegor som ingav trygghet. Ett fåtal respondenter menade att de gör allt enligt lagboken för att undvika att bli den förövaren ”läser sig på” (citerat fåtalet respondenter). Vidare citerat respondent 5:

Ett klassiskt exempel är att man har en bil som, en busbil, som man vet att den personen som sitter i bilen har man tidigare fått hot av och därför väljer jag att inte stoppa den bilen. Då har man blivit påverkad av hot och låter det påverka vår

yrkesutövning. Och när man börjar göra sånt, fast mer i det undermedvetna 'äh det är han, jag skiter i det', då har man en dålig påverkan.

Utöver detta skildrade respondenterna en indirekt oro och ett större obehag i yrkesrollen. Tre poliser beskrev hur de, som ett utfall av traumatiska händelser, går på helspänn i arbetet:

”Alltså jag trodde typ att folk ville mörda mig, alltså 'svensson' folk bara. Sådana som gick på stan typ. Så jag var ganska orolig och spänd, när jag jobba efter där sen, ganska länge.”

(Respondent 3).

Som direkta konsekvenser av rädsla uppgav åtta respondenter att de kände frustration, exempelvis då förövaren hade för avsikt att skada dem eller uttryckte personliga hot, något som de menade inte ska behöva ske i yrkesrollen. Andra upplevde frustration när utomstående inte hade förståelse för vad de varit med om. Till följd av frustrationen upplevde två respondenter uppgivenhet, dels då hot- eller våldssituationer inte innebar konsekvenser för förövaren samt när hot eller våld uttalades av förövare som polisen normalt har god relation till och möter i sitt arbete dagligen. Trots frustrationen, upplevde tre respondenter att det motiverade dem, vilket citeras enligt följande:

Men som sagt jag vill verkligen inte att de ska vinna. Så jag försöker att ta dem nästa gång också, om det är så att det behövs. Det innebär ju att om jag blir rädd och låter det påverka mig så har de vunnit. Sen kan jag tycka att det är obehagligt och göra det ändå, men jag kommer göra det ändå. Jag förstår mycket väl att man blir påverkad, så är det. Och det är inte konstigt heller, vi är ju också människor liksom. (Respondent 3)

Psykisk påfrestning. Nio av tolv intervjuade poliser uttryckte att upplevda hotfulla eller våldsamma situationer var psykiskt påfrestande, där alla yttrade att de var utmattade och

tömnda på energi de nästkommande dagarna. Somliga beskrev hur situationen maldes i huvudet, medan andra blev ständigt påmindas varpå de undvek att tala med människor omkring. Studien visade även att hälften av poliserna upplevde rädslan som psykiskt påfrestande, i form av att ständigt ifrågasätta sin omgivning. Ytterligare upplevde sex poliser ovisshet i att utfall av våld inte direkt kunde konstateras, där de i väntan på svar gällande eventuella kroppsskador och livshotande sjukdomar kände ständig oro. Likaså beskrev respondenterna huruvida de reflekterat om sitt yrke och de situationerna de kan tvingas hamna i, till följd av detta upplevde ett fåtal ökad osäkerhet där de ifrågasatte sina förmågor och sitt agerande. Något som drygt hälften funderat och ältat över är det de uttrycker genom frasen ”Vad hade jag kunnat göra annorlunda?”:

Ja man är liksom... Man blir tom. Det är fruktansvärt jobbigt psykiskt alltså, först i början tänkte jag ‘hur ska det här gå’ liksom, men jag känner att jag inte har gjort något fel. Så kändes det där, så det kändes rätt bra. Sen, men visst man ältar ju lite granna, ‘hade ja kunnat göra något annorlunda’. Ja, nej, det hade jag väl kanske kunnat gjort. Men energin bara försvinner. Det gjorde det under natten, jag var trött en veckas tid. Det stod i tidningarna och jag blev intervjuad. Kollegorna hörde av sig, och det var ju med välmening. Men det vart ju fokus på det här hela tiden. (Respondent 10)

Vidare uttryckte fem av de nio nämnda poliserna hur de blev traumatiserade av olika händelser. När respondenterna hörde eller upplevde företeelser som påminde om den traumatiska händelsen reagerade de i chock och rädsla, två exempel är då människor kommer för nära bakifrån eller då bilar och bussar åker förbi. Andra upplevde istället att de blev traumatiserade i yrkesrollen, där bland annat två poliser beskrev hur de agerade med rädsla i samband med att knivar förekom. Vidare redogjorde en polis för hur motivationen fanns för

att agera korrekt, samtidigt som han/hon grät inombords. En traumatisk händelse som blivit bestående beskrivs enligt följande:

Men sen så liksom, när rättegången väl hade varit och den här killen hade flyttat ifrån, jag vet var han bor idag. Jag har ganska bra koll på honom trots att det var 30 år sedan. Jag slår på ratsit ibland på hans namn för att liksom se, vart är han någonstans i världen. Jag gör givetvis inga slagningar i polisens register på honom men att jag har liksom ändå lite koll på honom. (Respondent 6)

Vidare beskrev tre av respondenterna att de upplevde traumatiska situationer som något de psykiskt får leva med för alltid, varav en uttryckte hur den genomgått en livsförändring. Symptom som de upplevde i samband dessa situationer var sömnsvårigheter i form av mardrömmar, och ångest i form av panikattacker och nedstämdhet. En av de tre beskrev hur den havererade psykiskt genom att vardagen upplevdes som påfrestande, något som pågick i åtta till nio månader. En annan respondent beskrev att traumat var som en direkt kontakt med döden, att livet hade kunnat sluta på plats, vilket senare ingav hopp om livet i samband med förståelsen av överlevnad. Samma minoritet av respondenter uppgav även att de gått hos psykolog efter händelserna:

Jag blev tom, vad ska man säga. Alltså det är ju, man har tankar hela tiden som bara, det spelas upp som en film liksom av vad det är som har hänt, alltså själva den händelsen. Så där hade jag en bild eller en film eller vad man ska säga som jag hade i kanske fem till sex månader kanske. Den första tiden drömde jag om den varje natt, jag kunde se den mitt på dagen liksom. Om jag inte hade någonting annat att göra så kunde jag få upp liksom filmen för mig själv. (Respondent 2)

En av de tre nämnda respondenterna upplevde första tiden efter en traumatisk händelse som ett chocktillstånd, där respondenten frågade sig ”Vad sjutton har hänt?”, något som polisen än idag inte var införstådd med. Vidare beskrev den deltagande polisen sitt tillstånd som att befinnas i ett vakuum med en ensamhet i både tankar och känslor, samt att han/hon blivit introvert och deprimerad till följd av händelsen:

Man känner sig ganska ensam med många känslor, för det är svårt att förklara för andra och det tror jag alla som har blivit utsatta för någonting känner. Ehm, för man kan inte delge, och folk kan inte förstå allt och man kan inte heller begära att andra ska förstå, för alla har sitt liv och sina problem eller tankar. Så att vissa saker får man helt enkelt handskas med själv. [...] Äh ja alltså man har ju, det är väldigt mycket tankar, ibland har man fastnat lite i vissa. Och då blev det lite så, alltså man blir liksom lite såhär, inåtvänd och tänker mycket på det som hänt, och varför inte andra bryr sig mer. Så att, men det var en extrem händelse som satte mycket på spel i livet, som får en till att fråga mycket, om livet i allmänhet och speciellt sitt yrke. (Respondent 12)

Av de deltagande poliserna uppgav hälften att de varit frånvarande från arbetet efter hot- eller våldssituationer, där tre var frånvarande under kortare tidsperiod på grund av utmattning och skador direkt kopplade till händelsen. De resterande var sjukfrånvarande längre perioder då deras skador var mer omfattande samt då den psykiska hälsan var bristande:

Men efter första gången så blev jag arbetsbefriad några dagar och sen gick jag in på och jobbade ute igen direkt och havererade jag kunde inte göra någonting. Jag mådde skit, under de två veckorna hade jag väl typ knappt ätit. Den senaste händelsen så

skulle jag ha blivit befriad dagen efter och jobba helgen tänkte jag och då sa jag liksom att det funkar inte nu vi tar ett break direkt detta måste vi liksom ta paus ifrån.
(Respondent 2)

Intention att lämna. Åtta respondenter ifrågasatte vad som är viktigt i livet, om det är värt att arbeta som polis med det som poliser ställs inför och om det är värt att dö på grund av sitt yrke. På grund av de annorlunda och dråpliga sakerna de tvingas uppleva menade de att om det inte vore för "ljusglimtarna" hade det inte varit värt det. Respondent 4 relaterade till intentionen att lämna enligt följande:

Alltså det man återkommer till hela tiden när det kommer sådana här grejer är men fan är det värt det? Vad fan jobbar jag med liksom? Liksom för den låga lönen och för det som man gör, fan är det värt det? Så jag tror, att kommer det hända mig i den omfattningen som det hände honom, då skulle jag nog fan överväga alltså och säga upp mig eller göra något annat ett tag. Det är fan inte värt det.

Andra var mer fundersamma och menade att yrket skapar mycket tankar. Om hot och våld fortsätter öka gentemot poliser menade en respondent att man som polis får börja omvärdera den dagen då något sker, för den dagen kommer att komma förr eller senare. I kontrast menade fåtalet att funderingar och tankar blockerats eftersom de annars var rädda att det hade blivit för påfrestande och att de av den anledningen slutat arbeta som polis.

Utfall som påverkar familjen

I undersökningen uppgav åtta av tolv deltagande poliser att de anpassade sin vardag på grund av yrkets risker för hot och våld. Två berättade hur de aktivt undvek att vistas på offentliga platser ihop med deras barn eller andra närstående:

Idag tänker jag på vilka jag syns med på vissa tidpunkter på dygnet. Och sen vilka miljöer jag rör mig i med de jag umgås med så att inte de blir drabbade för någonting. Och sen att jag inte har någon egen privat bil, för jag inte vill att den ska gå sönder igen. Och att jag inte lånar bilar av folk, för att jag kan bli sedd i dem av busarna.
(Respondent 7)

Vidare tydliggjorde åtta respondenter hur de kände oro för familjen då de var utsatta för hot. De uppgav en särskild oro och rädsla då deras barn var direkt involverade, bland annat genom att gärningsmannen hade vetskap om namn och förskole- eller skolplats. Respondenterna beskrev att oron grundades i maktlöshet och brist på kontroll. Fyra poliser redogjorde hur aggression och frustration framträdde i samband med hot mot familjen. De upplevde att hot i denna form i större utsträckning riktades mot den enskilda individen och inte mot polisen som myndighet. En polis beskrev sig som bekymmerslös fram till den dagen barn kom in i bilden, eftersom en akilleshäl inte tidigare existerat:

Jag har familj och jobbar mot nätverk som är lika duktiga på att kartlägga oss som vi är på att kartlägga dem. Och när de vet vad ens barn heter och vilken förskola de går på blir ju hotet på en annan nivå. Jag kan ju försvara mig själv och när jag jobbar men jag kan ju inte försvara mina barn på ett öppet dagis precis. Det går inte. Ja man upplever en maktlöshet skulle jag säga, otillräcklighet. (Respondent 5)

Reducering av utfall

Elva av tolv respondenter beskrev vikten av att tala med någon efter de varit utsatta för hotfulla eller våldsamma situationer, där samtliga sökte stöd hos kollegor. Att ventilera med kollegor visades vara avgörande för att minska negativa effekter gällande sådana situationer.

Med grund i de unika händelser de upplever tillsammans menade de att det föll naturligt att stötta varandra. En respondent indikerade vikten av sammanhållning som en särskilt utsatt yrkesgrupp. Vidare citerat respondent 11:

Prata med kollegor, att liksom få tid och chans att verkligen prata av sig om det man är med om det tror jag är jätteviktigt och speciellt, vi har ju sådan här debriefing men jag tycker att det absolut viktigaste är när man sitter ner direkt efter i polisbilen och bara pratar. För om man inte gör det, då bygger man på och till slut kanske man är med om någonting och sen bara brister det och så kanske man får posttraumatisk stress eller någonting.

Då kollegor delade sina upplevelser med varandra, tenderade det att resultera i såpass starka relationer dem emellan att den relationen blev starkare än den till en partner. Däremot redogjorde två respondenter, som varit med om traumatiska situationer med hot eller våld, hur familjen var betydande för att minska negativa påföljder.

Respondenterna uppgav att kontroll i hotfulla och våldsamma situationer avgjorde hur genomträngande påverkan blev. Majoriteten av respondenterna klargjorde att mental förberedelse, i form av att veta att ”han är knivbeväpnad”, minskade negativa utfall eftersom det fanns vetskap om riskerna. Till skillnad från de tillfällena uppgav en annan respondent att: ”[...] när man liksom ramlar in hux flux, kanske går med händerna i fickorna och tänker på något annat och så klapp bam så händer det”, gav större negativa konsekvenser:

Men oftast är vi ju två och vet vi vem vi ska åka till, ja då kanske det är läge för att vänta på en polis till eller en patrull från ***. Det beror ju på vem det är. En tillräckligt tokig person och det är ganska lugnt på platsen då, varför inte vänta en

stund till då så är vi fyra poliser. Så där kan det påverka. Då har man en valmöjlighet.

(Respondent 10)

Ytterligare aspekter i att minska utfall av hot och våld, som tre av respondenterna beskrev det, var att tala med förövaren på sätt som förhindrar att det sker. De beskrev hur ton och talesätt hämmade förövaren från att uttala hot eller anfälla med våld. Vidare visade studien att fyra respondenter uppfattade polisuniformen som skydd, därav hade situationer i tjänst en lägre påverkansgrad än då det sker utanför tjänsten. En respondent uppgav att skyddsutrustningen med bland annat pistol och batong upplevdes som en trygghet. Vidare beskrev respondent 9:

När man tar på sig polisuniformen går man ju in i den här yrkesrollen, nu är jag polis, nu kan det ju liksom hända saker. Det kan vara lite såhär klyscha ibland tycker jag att när man iträder sig en roll. Jag tror verkligen att man gör det, alltså man får på sig uniformen och du får på dig din skyddsväst, vapen och allt det här, då att ja, nu kommer jag jobba idag och det kan hända saker och ting... Som gör att, som man utsätts för.

Resultat i förhållande till tidigare forskning

Under detta avsnitt presenteras resultatet i relation till befintlig forskning.

Hot och våld. Respondenterna samtyckte att verbala hot var den mest frekventa form av hot, följt av våld i form av slag och sparkar. Detta hade inte en särskild påverkan på respondenterna, då de uttryckte att de upplevde sig avtrubbade. Vidare beskrev majoriteten av respondenterna att de varit utsatta för våld med tillhygge, vilket däremot visade ge större psykologiska konsekvenser. De former av hot och våld som identifierades i resultatet var i

enighet med vad litteraturen beskrev (Geck, et al., 2017; Guay, et al 2014; Neuman & Baron, 1998). Ett undantag som uppdagades var våld i form av bespottning, vilket skulle kunna vara ett resultat av att det inte direkt förknippas med våld. De som var utsatta för bespottning belyste inte det på frågan rörande vilken form av hot och våld de varit utsatta för, utan framkom istället först mot slutet av intervjun i samband med huruvida de blivit påverkade i privatlivet. Ytterligare anledning skulle kunna vara att smittriskan inte konstaterades i direkt anknytning till händelsen och processen dit inte upplevdes vara ett utfall i jämförelse med skador som var direkt märkbara.

Gällande att respondenterna beskrev hur de blev avtrubbade från verbala hot, fördes en diskussion om huruvida att vara avtrubbad ger konsekvenser i längden. Studien visade att de händelser som inte är kontrollerade eller där det inte finns en mental förberedelse orsakar större negativa konsekvenser. Då hoten inte tas på allvar skulle det i längden kunna innebära att den dagen hot förverkligas kan det medföra en ännu större skada på individen.

Fastän forskningsfrågan och intervjuerna avsåg att undersöka hur hot och våld i tjänst påverkade poliser visade studien att flertalet respondenter varit utsatta i privatlivet till följd av yrket, vilket gav mer förödande konsekvenser. Studien visade att det upplevdes som ”nära inpå” respondenternas privatliv. En annan anledning till att de upplevde en större påverkan av hot och våld privat skulle kunna vara då poliser har större benägenhet att skilja på deras arbetsroll jämfört med privatperson, till skillnad från hur övriga medborgare upplever dem. Åtskillnaden kan bero på att det inte är lika påtagligt då synen snarare är att en polis är polis vare sig den är i tjänst eller privat.

Fysiska utfall. Studien bekräftade att respondenternas fysiska utfall, som exempelvis stresspåslag, trötthet och djupa sår, var i linje med de fysiska utfallen presenterade i teoretiska bakgrunden (Brandl & Strohine, 2003; Dang et al., 2016; Reiser & Geiger; 1984).

Litteraturen var konsekvent i att psykologiska konsekvenser tenderade att leda till fysiska

konsekvenser, såsom Manzoni och Eisner (2006) beskrev att stress bidrog till en ökad alkoholkonsumtion och ökat blodtryck. I kontrast visade studien att fysiska konsekvenser tenderade att leda till psykologiska konsekvenser där bestående skador av våld gav men för livet, vilket i sin tur beskrevs innebära bestående psykisk påfrestning. En anledning till distinktionen mellan tidigare forskning och studiens resultat, kan bero på att teorin är byggd på en kvantitativ metod där en problematik existerar gällande att identifiera vilka former av utfall som hör samman.

Psykologiska konsekvenser.

Fokus i stunden. Via intervjuerna framkom det att respondenterna, trots stresspåslaget, upplevde att de i stunden kunde hantera situationen på ett ansenligt sätt. Vidare beskrev de att hanteringsförmågan stärktes genom regelbunden och upprepad övning i utbildningen. Därmed bekräftade respondenternas utsagor det Polisen (2018) belyser, att utbildningen ska generera kunskap om hur sådana situationer ska hanteras. Detta tyder på att utbildningen är funktionell genom att förbereda poliser på olika former av situationer som kan uppstå och hur de i stunden bör hanteras. Däremot påtalade flertalet respondenter att trots den intränade hanteringsförmågan kan de inte vara förberedda på hur reaktionen, som ett utfall av situationen, gestaltas. Detta var i linje med vad Ellrich och Baier (2017) belyste gällande att nästintill inga studier visat att förberedelser för hotfulla och våldsamma situationer minskar risken för negativa konsekvenser. Varpå frågan om vikten av utbildningen belyses. En ökad hanteringsförmåga skulle kunna innebära färre konsekvenser för fler i samhället, exempelvis genom vad respondent 10 skildrar:

Och han hade en yxa med sig. Och han sa att han inte ville bli gripen, utan att han ville bli skjuten av oss. Och till sist gav han sig på oss, och även andra personer som fanns i

vår närhet. Så då var jag tvungen att skjuta honom för att han inte skulle ge sig på tredjeperson.

Däremot innebär det negativa konsekvenser för poliser i form av att de blev psykiskt påverkade. Samtidigt som yrkesrollen innebär att beskydda andra, vad händer då poliser blir påverkade? Vem ska då skydda samhället? Vidare citerat respondent 2:

Alltså vi är inga övermänniskor. Vi har valt ett yrke där vi vet, vi kan ställas inför hot, vi kan ställas inför absurda situationer som inte existerar någon annanstans, men det betyder inte att vi inte har, att det inte finns människor bakom vår uniform.

Rädsla. Flertalet respondenter uppvisade rädsla till följd av hot och våld, vilket identifierades genom den oro och det obehag de demonstrerade. Emellertid var det endast de kvinnliga respondenterna som uttryckte rädslan i direkta ord, medan rädslan hos männen snarare identifierades i oro och hur de aktivt anpassade vardagen. De manliga respondenterna uttryckte snarare att de inte var rädda, citerat två manliga respondenter: ”Man eh tänker inte på det på samma sätt och sen jag som person är ju väldigt sällan rädd för folk [...] alltså man börjar ju titta sig mer över axeln. Men annars, jag är inte rädd.” och ”Blir jag rädd, nja, det skulle jag inte påstå man... ja, mer såhär... det är lite mer obehagligt, det är inte okej... typ så...”. Flertalet forskare beskrev hur poliser tenderar att, med grund i machokulturen, inte uttrycka sina känslor (Anderson & Bauer, 1987; Lennings, 1997; Reiser & Geiger, 1984; Santos et al., 2009). Författarna till den aktuella studien identifierade tendenser att respondenterna ville leva upp till de attribut som yrket tillskrivs av samhället - att visa mod och onåbarhet. Detta överensstämmer med vad Dang et al. (2016) redogjorde för, att det finns en rädsla hos poliser att visa sig svaga. Vidare resonerade ett fåtal att om de visar sig svaga

för samhället förlorar de även deras maktposition. Detta skulle i sin tur kunna skapa otrygghet i samhället då brist att upprätthålla lag och ordning skulle kunna äventyras.

En intressant komponent är varför kvinnor i studien mer naturligt talar om känslor, i jämförelse med de manliga respondenterna. Svedberg och Alexanderson (2012) belyste dessutom att svenska kvinnliga poliser i större grad är sjukfrånvarande. Båda aspekterna skulle kunna förklaras i just machokulturen, som enligt Granér (2004) grundas i att avspegla känslomässig styrka. Att kvinnor var mer frånvarande kan eventuellt bero på ärlighet i hur de känner, medan manliga poliser undantränger känslor som skulle kunna konkretiseras om några år. Två nyligen examinerade poliser visade tendenser på attityder och försvarsmekanismer i yrket varpå de framförde en förvrängd bild av jaget för att dölja känslor. Då förhållningssättet macho är grundat i en osäkerhet torde detta inte vara särskilt chockerande, vilket i tillägg skulle kunna förklara varför att vara macho är mer vanligt förekommande hos nyutexaminerade poliser.

Psykisk påfrestning. Utifrån den psykiska påfrestning en stor del av respondenterna känner eller har känt som ett utfall av hot eller våld, identifierades flera av de tendenserna som en direkt koppling till det Anderson och Bauer (1987) i enighet med Ellrich och Baier (2017) beskrev som symptom av posttraumatiskt stressyndrom. Ett utmärkande symptom i studien var då respondenterna ifrågasatte sina handlingar. Vidare symptom som var i linje med befintlig forskning var bland annat chock, utmattning, flashback, sömnsvårigheter, mardrömmar, ångest och nedstämdhet. Att flera respondenter uppvisade symptom på denna allvarliga diagnos är oroväckande då det skulle kunna innebära att fler svenska poliser, utöver respondenterna, även har symptom av detta. Hur länge är ett symptom endast symptom innan diagnosen för posttraumatiskt stressyndrom konstateras? Detta är något som bör uppmärksammas inom myndigheten, särskilt med grund i vad Anderson och Bauer (1987) tillsammans med Reiser och Geiger (1984) menade, att symptomen tenderar visas en tid efter

att en traumatisk händelse ägt rum. I sin tur skulle detta kunna innebära att flera av respondenterna har en risk att drabbas av ett fördröjt posttraumatiskt stressyndrom i framtiden.

Vidare belyste Anderson och Bauer (1987) att om poliser inte får stöd efter traumatiska situationer förvärras och påskyndas diagnosen. Trots att majoriteten av respondenterna upplevt psykisk påfrestning visade studien att endast en minoritet uppsökt psykolog. De ifrågasatte arbetsgivaren, då de beskrev att de själva uppsökt psykolog för den psykiska påfrestning de led av. En anledning varför resterande poliser inte sökt hjälp, skulle kunna grundas i att poliser inte tenderar be om hjälp då de vill framstå som känslomässigt starka (Andersen & Papazoglou, 2014; Leino, Eskelinen, Summala & Virtanen, 2011).

Intention att lämna. ”Är det värt det?”. Utan att beröra ämnet konstaterade majoriteten av respondenterna att de har intentioner att lämna organisationen, bland annat med grund i frustration gentemot det svenska rättsväsendet. Utifrån kännedom angående tidigare forskning har faktorn gällande intention att lämna inte tidigare identifierats och kan eventuellt antas som ny kunskap inom området för den svenska polisen. Skillnaden skulle kunna bero på att Sverige har andra lagar än övriga länder i världen. Citerat respondent 4:

Om man ser till Australien till exempel, kastar du sten mot en polis så får du åtta års fängelse, det finns en straffskala, eller om du ger dig på en polis, det finns ingen som gör det. Det är ju någonstans lagstiftningen i samhället i stort som måste sätta en markör för att det ska sluta. För har du hotat en polis och så vidare och åker in på kåken för det i tre år, ja då drar man sig nog för det liksom. Men i det här landet så är det egentligen ganska fritt fram.

Vidare beskrev en annan respondent att de i regel blir bortplockade när de blir hotade som ett skydd från myndighetens sida. Däremot menade respondenten att det lämnar felaktiga signaler gentemot förövarna och istället låter de bli ett fall för myndighetspåverkan. Fåtal respondenter upplevde vidare att samhället svikit dem då de måste uppge fullständiga namn när de skriver anmälningar om hot eller våld, vilket sedermera lett till att färre anmälningar skrivs. Ytterligare anledning till minskat antal anmälningar, som samtliga respondenter intygar i, är det uteblivna skadeståndet från rätten. Gensvaret från rätten är enligt respondenterna, att de är i en yrkesroll där de bör tåla hot och våld. ”Tar inte poliserna upp detta som ett problem och verkligen strider för vår sak, då kommer inte någon annan göra det heller och då blir det normalt för oss.”, citerat respondent 7. Med grund i redogjort citat bör poliserna anmäla de hot- och våldssituationer de utsätts för, men med lågt gehör från det svenska rättsväsendet lär trenden fortgå.

Det bör poängteras att det finns lagar som ska skydda poliserna, som enligt Brottsbalken benämns:

Den som med våld eller hot om våld förgriper sig på en tjänsteman i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga tjänstemannen till eller hindra honom eller henne från en åtgärd i myndighetsutövningen eller för att hämnas för en sådan åtgärd döms för våld eller hot mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst två år.” (SFS 1962:700, kap 17, 1§).

Trots lagen beskrev respondenterna sitt missnöje enligt följande:

Då säger de att ‘hot mot poliser ska vara bland de allvarligare’ och sen kollar man och bara ‘skyddstillsyn, villkorlig’. Det syns liksom ingenstans, man tilldöms inga

skadestånd direkt för det heller liksom. Så det känns som en samhällsmarkering där politikerna pratar om en sak och så vidare, där de säger 'att attackera blåljuspersonal ska bli olagligt'. Ja det har det väl alltid varit. (Respondent 4)

Åh att jag faktiskt har ett arbetssätt som ska hjälpa människor. Och sen blir man liksom 'Äh vadå glöm det, du är ju polis'. Det ska du tåla. *Haha* kan man ju skratta åt nu, jag hade aldrig blivit förmögen på det ändå. (Respondent 6)

Frustrationen gentemot svenska rättsväsendet har för respondenterna bidragit med en intention att lämna och många ifrågasätter om det är värt att arbeta som polis. Vilka åtgärder bör skapas för att minska frustrationen? Det förslag på straffbestämmelser som presenteras i juni 2018 kan komma att bli avgörande för polisernas arbetsmiljö. Om straffen för hot och våld gentemot tjänsteman stärks skulle utsattheten kunna minska. Något som enligt respondenterna skulle innebära en ökad motivation i det arbete de utför:

Alltså vad ska man säga, om inte vi får den respekten och resurser från riksdag och regering, om inte dem förstår vikten av vårt arbete. Det är det som gör mig mest besviken när jag vet om att det är så många duktiga poliser som gör extremt mycket, men får inte så mycket tillbaka och det är ändå, ehm, riksdag och regering som bestämmer hur vi ska göra så att, det tycker jag och ja, den dagen vi får för lite, då kanske min motivation tar slut och då gör jag någonting annat. (Respondent 12)

Utfall som påverkar familjen. Studien visade att då kollegors familjer var inblandade i trauman innebar det negativa konsekvenser för respondenterna. Flertalet beskrev hur de var oroadade för familjen på grund av yrkesrollen, bland dessa respondenter var det dock endast ett

fåtal vars familj varit utsatt. En orsak till oron kan vara att den polis som utsätts tenderar vara slumpmässigt utvald, exempelvis beroende på vilken polis som gör ingripanden. Reiser och Geiger (1984) beskrev hur poliser tenderar känna skuld då familjen riskerar att utsättas för fara, vilket även respondenterna medgav då de inte har förmågan att försvara dem. Däremot visade studien, utan att beröra syftet, att familjen enligt respondenterna hade blivit påverkade. Respondenterna beskrev hur familjen kände oro och var därmed måna om ökad trygghet via larm. Andra respondenter beskrev hur de under sex månader, i väntan på svar gällande hiv- eller hepatitmitta efter att ha blivit bispottad, inte kunnat ha fysisk kontakt med sin partner eller pussats på sina barn. Vidare resoneras problematiken med att familjen inte valt yrket och därför inte bör bli påverkade.

Reducering av utfall. I intervjuerna berördes frågan ”Vad har varit viktigt för dig när du varit utsatt för hot eller våld?”, där majoriteten av respondenterna menade att stöd från kollegor var avgörande för att återhämta sig efter en hotfull eller våldsam situation. En respondent beskrev oron att drabbas av posttraumatiskt stressyndrom som resultat av frånvarande stöd, vilket även belyser vikten av stöd. Detta bekräftar Andersen och Papazoglou, (2014) som menade att denna form av stöd minskar negativa utfall. Vidare beskrev Reiser och Geiger (1984) att sammanhållningen mellan medarbetare hör till poliskulturens funktion, detta skulle tyda på att poliskulturen är lika framgångsrik även bland de svenska poliserna. En respondent beskrev hur de på privat initiativ övernatta hos en kollega som varit utsatt för hot för att inge trygghet och stöttning. Att poliskulturen är såpass framträdande skulle kunna grundas i vad de deltagande poliserna beskrev: ”Det hade lika gärna kunnat varit jag”.

Ytterligare en aspekt att ta i beaktande är den kontroll respondenterna resonerar över, att beroende på om de är mentalt förberedda eller ej påverkar det utfallet. Driscoll et al. (1995) beskrev att en organisation bör lägga fokus på att individen ska uppleva hög kontroll

då det i sin tur leder till färre negativa utfall, vilket respondenterna ställer sig frågande huruvida det går att vara förberedd på omedelbart uppkomna situationer. Likväl finns delade meningar huruvida det är vanligt att situationerna är kontrollerade. En polis beskrev att de i 99% av fallen har kontroll, medan en annan menade att det inte går att ha kontroll i situationer med människor inblandade.

På grund av ökad medvetenhet gällande risker av hot och våld har fåtalet respondenter utvecklat en sköld som försvarsmekanism, medan andra respondenter beskrev hur uniformen och yrkesrollen mildrar det de utsätts för. Detta förhållningssätt belyste Reiser och Geiger (1984) som en omedveten bortträngning för att minska den psykiska påfrestningen. Däremot reflekterar författarna till den aktuella studien över vad konsekvenserna av psykisk bortträngning egentligen innebär i längden, då detta belystes som ett första steg i posttraumatiskt stressyndrom.

Diskussion

Studiens frågeställning var: ”Hur upplever poliser i Sverige att hot och våld i tjänst påverkar dem?”, vilken besvarades då det åskådliggjordes att hot och våld gentemot poliser förekommer i stor utsträckning och omfattning, där den huvudsakliga påverkan var fysisk och psykologisk samt utfall som påverkar familj både direkt och indirekt. Att de blir påverkade skulle kunna tyda på en diskrepans mellan de förberedelser som polisutbildningen erbjuder och vad tjänsten sedan de facto innebär. Vidare visade studien att nästintill alla respondenter delade en frustration gentemot det svenska rättsväsendet, en frustration som gjorde att respondenterna ifrågasatte om det är värt att arbeta som polis. Majoriteten ansåg att de var felaktigt behandlade på grund av den upplevt låga kompensation de får för att offra sina liv för samhället. Vidare hade de deltagande poliserna en förhoppning om att få gehör för vad de

utsätts för, något de hoppas bli uppmärksammat via studien då det var en motivation för deltagande.

Studien identifierade åtgärder som tenderade att minska de negativa konsekvenserna av hot och våld, där stöd i form av gemenskap mellan poliserna var framträdande. Att den omtalade poliskulturen var central även inom den svenska polisen kan tyda på deras unika yrkesroll där samtliga poliser står inför liknande situationer med samma förutsättningar. Likaså eftersom polisutbildningen är unik i sitt slag då ingen annan utbildning utbildar poliser.

En önskan med studien är att bidra med en ökad förståelse gällande de utmaningar och påfrestningar poliser ställs inför, vilket i förlängningen kan förbättra arbetsmiljön inom polisyrrket.

Studiens begränsningar och framtida forskning

Om undersökningen hade grundats i en blandstudie hade en kvantitativ metod identifierat antalet utsatta för hot och våld inom polisen, vilket sedan hade kunnat ge underlag för en kvalitativ metod genom att undersöka på vilket sätt de påverkats. Detta hade garanterat ett intervjuunderlag med vetskap om att de respondenter som intervjuats blivit utsatt för hot eller våld. Trots insikten visade studien att de deltagande poliserna var påverkade utan att i förhand selektera de som inte upplevde att de blivit påverkade. Vidare identifierades en brist i studien med grund i det som tidigare antytts, att steg fyra i Kallios et al. (2006) femstegsmodell för utvecklandet av en intervjuguide uteslöts. Hade steget applicerats i studien hade intervjuguiden genom kontroll bekräftats i dess innehåll. Därmed skapades en brist i studien där en respondent till följd av en fråga inte förstod innebörden. Med vetskapen hade problemet kunnat identifierats och åtgärdats innan intervjuguiden fastställdes.

Framtida forskning bör beröra hur arbetsmiljön kan förstärkas för yrkesgruppen samt hur ett brottsförebyggande arbete bör gestaltas. Vidare identifierades att hot och våld som sker

privat gentemot poliserna samt då hot och våld sker gentemot vederbörandes familj, var ett av de största utfallen av hot och våld. Då detta var något som gick utanför studiens syfte bör framtida forskning undersöka detta område mer ingående.

Slutligen delges ett citat som i stora drag beskriver respondenternas samlade uppfattning av yrket: ”Jag tycker att det är ett av Sverige finaste yrken, men, allt har sitt pris.” (Respondent 12).

Tillkännagivanden

Författarna vill främst tacka den högt uppsatta polisen, utan den hjälpen hade studien inte varit möjlig. Vidare vill vi rikta ett stort tack till respondenterna för deltagande samt polismyndigheten för det vänliga bemötandet.

Slutligen vill vi tacka vår handledare Emma Neal som bistått värdefulla synpunkter och infallsvinklar under processen.

Referenser

- AFS 1993:2. *Våld och hot i arbetsmiljön*. Stockholm: Arbetsmiljöverket
- AFS 2015:4. *Organisatorisk och social arbetsmiljö*. Stockholm: Arbetsmiljöverket
- Ahrne, G., & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. Stockholm: Liber
- Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2017). *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur
- Andersen, J. P., & Papazoglou, K. (2014). Friends under fire: Cross-cultural relationships and trauma exposure among police officers. *Traumatology: An International Journal*, 20(3), 182-190. doi:10.1037/h0099403
- Anderson, W., & Bauer, B. (1987). Law enforcement officers: The consequences of exposure to violence. *Journal of Counseling & Development*, 65(7), 381-384.
doi:10.1002/j.1556-6676.1987.tb00736.x
- Arbetsmiljöverket. (2017). *Hot och våld*. Hämtad 23 mars, 2018, från <https://www.av.se/>
- Beck, J. C., & Schouten, R. (2000). Workplace violence and psychiatric practice. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 64(1), 36-48.
- Brandl, S. G., & Strohshine, M. S. (2003). Toward an Understanding of the Physical Hazards of Police Work. *Police Quarterly*, 6(2), 172-191. doi:10.1177/1098611103006002003
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Bryman, A. (1984). The debate about quantitative and qualitative Research: A question of method or epistemology? *The British Journal of Sociology*, 35(1), 75-92.
doi:10.2307/590553
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

- Bryman, A., & Cramer, D. (2012). *Quantitative data analysis with IBM SPSS 17, 18 & 19. A guide for social scientists*. London: Taylor and Francis
- Budd, J., Arvey, R., & Lawless, P. (1996). Correlates and consequences of workplace violence. *Journal of Occupational Health Psychology, 1*(2), 197-210.
doi:10.1037/1076-8998.1.2.197
- Cleary, M., Horsfall, J., & Hayter, M. (2014). Qualitative research: Quality results? *Journal of Advanced Nursing, 70*(4), 711-713. doi:10.1111/jan.12172
- Dang, C., Denis, C., Gahide, S., Chariot, P., & Lefèvre, T. (2016). Violence at work: Forensic medical examination of police officers assaulted while on duty: Comparisons with other groups of workers in two centres of the paris area, 2010-2012. *International Archives of Occupational and Environmental Health, 89*(5), 755-765.
doi:10.1007/s00420-016-1113-y
- Driscoll, R. J., Worthington, K. A., & Hurrell, J. J., Jr. (1995). Workplace assault: An emerging job stressor. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research, 47*(4), 205-212. doi:10.1037/1061-4087.47.4.205
- Ehlers, A., & Clark, D. M. (2000). A cognitive model of posttraumatic stress disorder. *Behaviour Research and Therapy, 38*(4), 319-345.
doi:10.1016/S0005-7967(99)00123-0
- Ellrich, K., & Baier, D. (2016). Police officers as victims of violence: Findings of a Germany-wide survey conducted in 2010. *Representative studies on victimization: Research findings from Germany*. (pp. 141-162). Baden-Baden: Nomos.
doi:10.5771/9783845273679-139
- Ellrich, K., & Baier, D. (2017). Post-traumatic stress symptoms in police officers following violent assaults. *Journal of Interpersonal Violence, 32*(3), 331-356.
doi:10.1177/0886260515586358

- Geck, C. M., Grimbo, T., Siu, M., Klassen, P. E., & Seto, M. C. (2017). Violence at work: An examination of aggressive, violent, and repeatedly violent employees. *Journal of Threat Assessment and Management, 4*(4), 210-229. doi:10.1037/tam0000091
- Granér, R. (2004). Patrullerande polisens yrkeskultur. Lund dissertations in social work, Lunds universitet, Lund, Sverige
- Gross, P. R. (1992). The structure of dysfunctional cognitions in police recruits. *Police Studies: The International Review of Police Development 15*(1), 20-23.
- Guay, S., Goncalves, J., & Jarvis, J. (2014). Verbal violence in the workplace according to victims' sex-a systematic review of the literature. *Aggression and Violent Behavior, 19*(5), 572-578. doi:10.1016/j.avb.2014.08.001
- Göransson, S., Näswall, K., & Sverke, M. (2011). *Psykologiska perspektiv på hot och våld i arbetslivet*. (Arbetsmiljöverket nr. 7). Stockholm: Stockholms universitet, Psykologiska institutionen
- Kallio, H., Pietilä, A., Johnson, M., & Kangasniemi, M. (2016). Systematic methodological review: Developing a framework for a qualitative semi-structured interview guide. *Journal of Advanced Nursing, 72*(12), 2954-2965. doi:10.1111/jan.13031
- Karp, S., & Stenmark, H. (2010). Learning to be a police officer. Tradition and change in the training and professional lives of police officers. *Police Practice and Research, 12*(1), 4-15. doi:10.1080/15614263.2010.497653
- Langemar, P. (2008). *Kvalitativ forskningsmetod i psykologi: Att låta en värld öppna sig*. Stockholm: Liber
- Leino, T., Eskelinen, K., Summala, H., & Virtanen, M. (2011). Work-related violence, debriefing and increased alcohol consumption among police officers. *International Journal of Police Science and Management, 13*(2), 1-9. doi:10.1350/ijps.2011.13.2.229

- Leino, T., Selin, R., Summala, H., & Virtanen, M. (2011). Violence and psychological distress among police officers and security guards. *Occupational Medicine*, *61*(6), 400-406. doi:10.1093/occmed/kqr080
- Lennings, C. J. (1997). Police and occupationally related violence: a review. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, *20*(3), 555-566. doi:10.1108/13639519710180222
- Lincoln, Y., & Guba, E. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, California: SAGE
- Lipscomb, J., Silverstein, B., Slavin, T. J., Cody, E., & Jenkins, L. (2002). Perspectives on legal strategies to prevent workplace violence. *The Journal of Law, Medicine & Ethics*, *30*(3), 166-172.
- Lord, V. B. (1998). Swedish police selection and training: Issues from a comparative perspective. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, *21*(2), 280-292. doi:10.1108/13639519810220253
- Manzoni, P., & Eisner, M. (2006). Violence between the police and the public: Influences of work-related stress, job satisfaction, burnout, and situational factors. *Criminal Justice and Behavior*, *33*(5), 613-645. doi:10.1177/0093854806288039
- McCracken, G. (1988). *The long interview*. Newbury Park, California: SAGE
- Neuman, J. H., & Baron, R. A. (1998). Workplace violence and workplace aggression: Evidence concerning specific forms, potential causes, and preferred targets. *Journal of Management*, *24*(3), 391-419. doi:10.1177/014920639802400305
- Nykodym, N., Ariss, S., Patrick, B. A., & Holman, C. (2013). Workplace violence and cyber crime prevention. *The Journal of Applied Business and Economics*, *15*(1), 71-76.
- Pajón, L., & Walsh, D. (2017). Examining the effects of violence and personality on eyewitness memory. *Psychiatry, Psychology and Law*, *24*(6), 923-935. doi:10.1080/13218719.2017.1327313

- Patton, M. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. London: SAGE
- Polisen. (2018). *Krav på egenskaper*. Hämtad 27 mars, 2018, från <https://www.polisen.se/>
- Polisförbundet. (2017). *Poliser upplever ökad utsatthet*. Hämtad 25 mars, 2018, från <http://www.polisforbundet.se/>
- Reiser, M., & Geiger, S. P. (1984). Police officer as victim. *Professional Psychology: Research and Practice*, 15(3), 315-323. doi:10.1037/0735-7028.15.3.315
- Rekryteringsmyndigheten. (2016). *Medicinsk och psykologisk prövning*. Hämtad 27 mars, 2018, från <http://www.rekryteringsmyndigheten.se/>
- Roberts, P., & Priest, H. (2006). Reliability and validity in research. *Nursing Standard*, 20(44), 41-5.
- Santos, A., Leather, P., Dunn, J., & Zarola, A. (2009). Gender differences in exposure to co-worker and public-initiated violence: Assessing the impact of work-related violence and aggression in police work. *Work & Stress*, 23(2), 137-154. doi:10.1080/02678370903087934
- Sarvimäki, A. (1989). Etik og forskning. *Vard I Norden*, 9(1), 29-30.
- Schat, A. C. H., & Kelloway, E. K. (2000). Effects of perceived control on the outcomes of workplace aggression and violence. *Journal of Occupational Health Psychology*, 5(3), 386-402. doi:10.1037/1076-8998.5.3.386
- Schoeneman-Morris, K. A, Scalora, M. J, Chang, G. H, Zimmerman, W. J, & Garner, Y. (2007). A comparison of Email versus letter threat contacts toward members of the United States Congress*. *Journal of Forensic Sciences*, 52(5), 1142-1147. doi:10.1111/j.1556-4029.2007.00538.x
- Sewell, J. D. (1983). The development of a critical life events scale for law enforcement. *Journal of Police Science and Administration*, 11, 109-116.

- SFS (1962:700). *Brottsbalken*. Stockholm: Justitiedepartementet L5. Hämtad 20 april, 2018, från <https://www.riksdagen.se/>
- SFS (1998:204). *Personuppgiftslag*. Stockholm: Justitiedepartementet L6. Hämtad 20 april, 2018, från <https://www.riksdagen.se/>
- Spielberger, C., Westberry, L., Grier, K., & Greefield, G. (1981). *The police stress survey: Sources of stress in law enforcement*. Tampa, Florida: Human Resources Institute, University of South Florida
- Steffgen, G. (2008). Physical violence at the workplace: Consequences on health and measures of prevention. *Revue Europeenne De Psychologie Appliquee*, 58(4), 285-295. doi:10.1016/j.erap.2008.09.011
- Svedberg, P., & Alexanderson, K. (2012). Associations between sickness absence and harassment, threats, violence, or discrimination: A cross-sectional study of the Swedish Police. *Work-A Journal Of Prevention Assessment & Rehabilitation*, 42(1), 83-92. doi:10.3233/WOR-2012-1333
- Van Maanen, J. (1975). Police Socialization: A Longitudinal Examination of Job Attitudes in an Urban Police Department. *Administrative Science Quarterly*, 20(2), 207-228.
- Violanti, J. M., & Aron, F. (1995). Police stressors: Variations in perception among police personnel. *Journal of Criminal Justice*, 23(3), 287-294. doi:10.1016/0047-2352(95)00012-F
- Wilson, C. (2013). *Interview Techniques for UX Practitioners: A User-Centered Design Method*. Waltham, MA: Elsevier Science

Bilaga 1. Informationsmejl

Hej!

Vi är två studenter som studerar sista terminen på Personalprogrammet vid Jönköping University. Vi har precis påbörjat vår kandidatuppsats där vi har valt att fokusera på hur poliser upplever att hot och våld i tjänst påverkar dem.

Vi fick dina kontaktuppgifter via vår kontaktperson *** från ***stationen, som antydde att Ni eventuellt hade möjlighet att delta i studien. Vi hade varit tacksamma om Ni hade möjlighet till det. Studien bygger på intervjuer och vi undrar om det finns poliser som är tillgängliga och kan tänkas ställa upp på intervju någon gång under vecka 11/12. Intervjun kommer ta mellan 30-60 minuter att genomföra. Vi ser gärna att vi kommer och håller intervjuerna hos Er.

Vid eventuella frågor nås vi på telefon: 07X-XXX XX XX

Hoppas ni har möjlighet att ta emot oss!

Med vänliga hälsningar

Lovisa Freberg, frlo1592@student.ju.se

Angelica Gustavsson, guan1511@student.ju.se

Bilaga 2. Intervjuguide

- Repetera syftet med studien.
- Beskriv intervju-upplägget.
- Fråga respondenten om han/hon tillåter att intervjun spelas in.
- Informera att inspelningen kommer att transkriberas och vidare vilka rättigheter respondenten har utifrån studiens etiska hänsynstaganden.
- Fråga om de godkänner att bli kontaktade igen för eventuella kompletteringar.

Inledande frågor

- Ålder?
- Inre eller yttre tjänst?
- Har du upplevt hot och/eller våld i tjänst?

Huvudfrågor

- Beskriv ett tillfälle då du varit utsatt för hot och/eller våld?
- Hur har den situation påverkat dig?
- Vad har varit viktigt för dig då du blivit utsatt för hot och våld i tjänsten?
- Hur påverkas du av vetskapen om att du tillhör en grupp som är särskilt utsatt för hot och våld?

Eventuella följdfrågor

- Beskriv hur?/Vill du utveckla det?/På vilket sätt?/Vad hände då?/Varför?/Vad gjorde du då?
- Hur var den upplevelsen?
- Hur kändes det?/Hur mårde du då?
- Det du nu beskrivit att du varit med om, hur upplever du att det påverkar dig i tjänsten idag?
- Har du en medarbetare som upplevt hot och våld? Hur har den situationen påverkat dig?
- Hur uttrycktes det psykiskt/fysiskt?

Avslutande frågor

- Känner du att du har fått uttryckt det du vill säga utifrån våra frågor?
- Är det någonting du tänker på som vi inte har frågat gällande hot och våld?